Як пройти оцінювання повсякденного функціонування: що робити і чого очікувати

З 1 січня 2025 року в Україні діє система оцінювання повсякденного функціонування, яка замінила медико-соціальні експертні комісії (МСЕК). Під час оцінювання враховують **не просто діагноз, а те, як стан здоров’я впливає на повсякденне функціонування людини** та виконання щоденних завдань: її здатність пересуватися, спілкуватися, навчатися, працювати, доглядати за собою та виконувати інші щоденні дії.

Що змінилося:

- Усі документи щодо направлення та оцінювання ведуться в електронній системі.
- Окрім очної, запроваджено заочну, виїзну та дистанційну форми оцінювання — для різних ситуацій і потреб людини.
- Рішення ухвалюють експертні команди лікарів-практиків у багатопрофільних закладах охорони здоров’я.
- Завдяки принципу екстериторіальності оцінювання можна пройти в обраному закладі охорони здоров’я, де працюють експертні команди, незалежно від місця проживання або реєстрації.

Цей інформаційний матеріал став можливим завдяки щедрій підтримці, наданій Урядом Сполучених Штатів Америки. Зміст є відповідальністю Моментум Вілз фор Хьюменіті та не обов’язково відображає погляди Уряду Сполучених Штатів Америки.

Про направлення

Людина звертається до свого **лікуючого лікаря, який оцінює стан її здоров’я та визначає, чи є підстави для направлення на оцінювання** (Критерії направлення на оцінювання визначені постановою Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2024 року № 1338). За наявності ознак і підстав – формує направлення, додаючи усі медичні документи, які підтверджують стан особи. Лікуючий лікар разом з пацієнтом відповідають за доцільність даних та їх повноту, достовірність та обґрунтованість направлення.

Хто може направити на оцінювання

Направляють лікуючий лікар або голова ВЛК (МВЛК, ЛЕК тощо). Військова частина або ТЦК та СП безпосередньо не можуть сформувати направлення.

Якщо людина лікувалася у кількох лікарів або вже завершила лікування, то направлення формує лікар, який надає медичну допомогу з основного захворювання або стану, що найбільше впливає на повсякденне функціонування людини.

Як обрати лікарню для оцінювання

Відповідно до внесених основних станів людини (діагнозів) електронна система пропонує перелік закладів охорони здоров’я, у яких працюють команди відповідного профілю, які можуть оцінювати такі стани. Людина разом із лікуючим лікарем обирає заклад із цього переліку.

Перелік закладів охорони здоров’я, у яких працюють експертні команди, та їх профілі доступні на дашборді МОЗ.

Під час вибору закладу можна врахувати:

- розташування закладу та його територіальну доступність;
- доступність закладу з урахуванням потреб людини;
- інформацію про найближчі вільні інтервали в експертних командах відповідного профілю, яку електронна система показує лікарю.

Як обрати команду для проведення оцінювання

У кожному закладі на команди створюються розклади для проведення оцінювання мінімум на 1 місяць наперед. Так як оцінювання проводять практикуючі лікарі, то вони не працюють лише у ЕКОПФО, а більшу частину часу приділяють лікуваннню пацієнтів у стаціонарних умовах. Тому час на проведення ЕКОПФО дещо обмеженний.

Обрати конкретну експертну команду неможливо. Команду для розгляду справи призначає електронна система відповідно до основного та супутніх діагнозів пацієнта, зазначених у направленні. Пацієнт і лікуючий лікар можуть вплинути на те, команда якого профілю розглядатиме справу, лише через діагнози, зазначені у направленні.

Для експертних команд у закладах охорони здоров’я діє правило 1–2–3: у кожному закладі за одним напрямом одночасно працюють щонайменше дві команди, щоб забезпечити непередбачуваність і випадковість призначення команди для розгляду справи пацієнта. До складу кожної команди входять щонайменше три лікарі.

Як визначається форма оцінювання

Форма оцінювання — це спосіб, у який експертна команда розглядатиме справу. Оцінювання може проводитися:

- очно;
- заочно;
- з використанням методів і засобів телемедицини;
- за місцем перебування або лікування людини.

Форму оцінювання визначають відповідно до встановлених критеріїв у Постанові КМУ №1338 з урахуванням стану здоров’я людини, поданих медичних документів та обставин конкретної справи. Початкову форму відповідно до наявних підстав зазначає лікар, який формує направлення. Її відповідність установленим критеріям перевіряє адміністратор, а **остаточне рішення щодо форми оцінювання ухвалює експертна команда.**

> Важливо, якщо направлення формує голова ВЛК, то вони можуть обрати для військовослужбовця чи ветерана будь-яку зручну форму оцінювання.

Очна форма передбачає особисту присутність людини в закладі охорони здоров’я, де проводиться оцінювання.

Заочна форма передбачає розгляд справи за документами, без особистої участі людини або її уповноваженого представника. *Водночас якщо людина повідомила про бажання бути присутньою під час розгляду, заочна форма не застосовується.*

Оцінювання з використанням методів і засобів телемедицини проводиться дистанційно у форматі телевідеоконсультування. Експертна команда може застосувати таку форму у трьох випадках:

- людина, яку направлено на оцінювання, перебуває за кордоном;
- направлення подано з метою оновлення рекомендацій, що є частиною індивідуальної програми реабілітації;
- направлення подано з метою зміни причини інвалідності.

Оцінювання за місцем перебування або лікування людини проводиться, якщо:

- людина має об’єктивні, документально підтверджені складнощі з пересуванням і не відповідає критеріям заочного розгляду;
- військовослужбовець, поліцейський, особа рядового чи начальницького складу служби цивільного захисту або учасник бойових дій перебуває на тривалому стаціонарному лікуванні, а його стан не відповідає критеріям заочного розгляду.

Чи можна отримати копію направлення

Після відправкии направлення лікуючим лікарем, його електронна копія направляється автоматично на електронну пошту пацієнта зазначену у направленні. Зокрема у направленні відображається перелік медичних документів, які лікуючий лікар прикріпив до направлення.

Також, на вимогу людини, яка направляється на оцінювання, лікуючий лікар може надати паперову копію направлення.

Направлення
на оцінювання повсякденного функціонування особи

Дата видачі направлення 11.09.2026
Номер направлення f3476647-4448-4297-a4a4-5b5468a8e42a

1. Прізвище, власне ім'я та по батькові (за наявності) особи:	Бек Степан Тестович
2. Дата народження особи:	22.03.1981
3. Стать особи (біологічна):	чоловіча
4. Реєстраційний номер облікової картки платника податків (у разі наявності) або серія (за наявності) та номер паспорта громадянина України:	3300886699
5. Унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі (за наявності):	19810322-77777
6. Реквізити документа, що посвідчує особу:	
Тип, серія (за наявності) та номер документа, що посвідчує особу відповідно до Закону України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус», орган, що видав документ, дата видачі, строк дії (за наявності):	паспорт громадянина України (книжечкою або ID-карткою) Серія та/або номер: 623547626 Ким виданий: 4785 Коли виданий: 11.11.2020 Кінцевий строк дії: 11.11.2030
Країна походження, тип, серія (за наявності) та номер паспортного документа іноземця або документа, що посвідчує особу без громадянства, орган, що видав документ, дата видачі, строк дії (за наявності) – для іноземців та осіб без громадянства, які перебувають на території України на законних підставах:	-
7. Тип, серія (за наявності) та номер військово-облікового документа особи (у разі подачі копії такого документа особою) – для чоловіків віком від 18 до 60 років:	військовий квиток 58963 ВВ
8. Категорія особи щодо військового обов'язку – для чоловіків віком від 18 до 60 років:	військовослужбовці
9. Військове звання особи (за наявності) – для чоловіків віком від 18 до 60 років:	молодший сержант
10. Адреса задекларованого/зареєстрованого місця проживання (перебування) або адреса фактичного місця проживання (для внутрішньо переміщених осіб) особи:	85000, Житомирська обл., Житомирський р-н., Житомирська т.г., Житомир, Рослинна, 36, кв. 2
11. Контактні дані особи:	
Номер (номери) телефону (за наявності): (033) 333 33 33	Адреса електронної пошти (за наявності): samoylenkotanya94@gmail.com
12. Відомості про довірену особу для повідомлення у разі неможливості зв'язку з особою (за наявності):	
Прізвище, власне ім'я та по батькові (за наявності):	-
Номер (номери) телефону:	-
Адреса електронної пошти (за наявності):	-
13. Особа є пенсіонером:	ні

Ваші особисті дані, які будуть також у витягу. Важливо перевірити, щоб вони точно були правильними

Сюди прийде копія направлення, а також сповіщення про дату і час оцінювання, та рішення команди

14. Характер праці особи:	офісна
15. Заклад охорони здоров'я, який направив особу на оцінювання повсякденного функціонування особи (далі – оцінювання):	
Найменування: КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО "ТЕСТОВА ЛІКАРНЯ" Ідентифікаційний код згідно з ЄДРПОУ: 11111111	Фактичне місцезнаходження: 49005, Дніпропетровська обл., Дніпровський р-н., Дніпровська т.г., Дніпро, ПЛОЩА СОБОРНА, 14
16. Наявність або відсутність в особи раніше встановленої інвалідності:	ні
17. У разі наявності в особи раніше встановленої групи інвалідності:	
Група інвалідності, яку встановлено (у разі встановлення I групи інвалідності – також підгрупа):	-
Дата, з якої встановлено інвалідність:	-
Встановлення інвалідності безстроково або на визначений строк:	-
Строк, на який встановлено інвалідність (крім осіб, яким інвалідність встановлено безстроково):	-
Дата, на яку було призначено повторний огляд /повторне оцінювання (останній/останнє з призначених):	-
Причина інвалідності (зазначається одна причина; у разі наявності інвалідності з дитинства може бути додатково зазначено іншу причину):	-
18. Підстави для направлення на оцінювання:	безперервна непрацездатність протягом понад 120 календарних днів з дня її початку для стійкого або необоротного захворювання, яке триває або очікується, що триватиме понад 12 місяців
19. Основний діагноз при направленні особи на оцінювання відповідно до НК 025:2021:	F84.1
20. Ускладнення основного діагнозу при направленні особи на оцінювання:	• J04.1 - Гострий трахеїт
21. Супутні діагнози при направленні особи на оцінювання відповідно до НК 025:2021:	• H52.2 - Астигматизм
22. Історія розвитку захворювання, з приводу якого особа направляється на оцінювання (періоди захворювання, діагнози відповідно до НК 025:2021):	
-	
23. Дані про тимчасову втрату особою працездатності за останні 12 місяців (періоди тимчасової непрацездатності, діагнози відповідно до НК 025:2021):	-
24. Зміна професії, умов праці особи за останній рік у зв'язку із зазначеним захворюванням:	ні
25. Стан особи на час направлення на оцінювання згідно з оцінкою критеріїв життєдіяльності особи:	
Здатність до самообслуговування:	нормальна здатність до самообслуговування (відсутність обмеження)
Здатність до пересування:	нормальна здатність
Здатність до орієнтації:	нормальна здатність

Інформація про поточну інвалідність, якщо така у людини є

Діагнози, які вказав лікуючий лікар як такі, що впливають або призвели до вашого стану

Як лікуючий лікар оцінив ваші здатності щодо повсякденного функціонування

Здатність до спілкування:	нормальна здатність
Здатність до контролю за своєю поведінкою:	нормальна здатність
Здатність до навчання:	нормальна здатність
Здатність до трудової діяльності:	нормальна здатність
26. Дані про рентгенологічні, лабораторні та інші дослідження (наводяться в документах, що додаються до направлення на оцінювання):	• Виписка після стаціонарного лікування або втручання: Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua.
27. Мета направлення особи на оцінювання:	• встановлення інвалідності
28. Необхідність забезпечення особи послугами, потребу в яких визначено чи має бути оцінено в інших сферах життєдіяльності (потреба в отриманні послуг з реабілітації у сфері охорони здоров'я, соціальної і побутової, психолого-педагогічної, професійної і трудової та/або фізкультурно-спортивної реабілітації):	
Наявність або відсутність потреби в послугах, потребу в яких визначено чи має бути оцінено в інших сферах життєдіяльності:	наявна
Послуги в медичній сфері:	ні
Послуги в соціальній сфері:	так
Послуги в освітній сфері:	ні
Послуги у сфері зайнятості та працевлаштування:	так
Послуги у сфері фізкультурно-спортивної реабілітації:	ні
Інше:	-
29. Визначення обсягів та видів необхідних допоміжних засобів реабілітації (технічних та інших засобів реабілітації) та/або медичних виробів:	Допоміжні засоби реабілітації (ДЗР, ДТП), за державні кошти: • 05 36 06 - стійки (вертикалізатори-стійки похилі) Допоміжні засоби реабілітації (ДЗР ін.), інші джерела покриття: • 04 03 27 - Тренажери для дихальних м'язів Медичні вироби (МВ), за державні кошти: • Переносні медичні відсмоктувачі
30. Виконання рекомендацій щодо відновлення здоров'я і працездатності особою:	Виконує рекомендації з програми реабілітації (ІПР або ІРП). Виконує загальні призначення та рекомендації лікаря. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua.
31. Бажана форма розгляду експертною командою з оцінювання повсякденного функціонування особи:	очно, в закладі охорони здоров'я
32. Адреса місця перебування/лікування особи (у разі, якщо пропонується провести розгляд справи за місцем перебування/лікування особи):	-

Перелік документів, які лікуючий лікар прикріпив до направлення і які побачить експертна команда

Перелік допоміжних технічних засобів реабілітації та медичних виробів, які лікар рекомендує призначити пацієнту

Обрана лікуючим лікарем та пацієнтом бажана форма розгляду справи

Модерація та автоматична черга у ЗОЗ на оцінювання

Після надходження електронного направлення до обраного закладу охорони здоров’я його перевіряє адміністратор експертних команд. Він має на це **один робочий тиждень з моменту надходження направлення**. Адміністратор перевіряє, чи правильно сформована справа і чи достатньо в ній інформації та документів для подальшого розгляду експертною командою, і далі або приймає справу до розгляду, або повертає лікарю на доопрацювання із зазначенням причини.

Адміністратор перевіряє:

- повноту інформації, внесеної до направлення;
- наявність документів, необхідних для відповідної мети оцінювання;
- наявність документів, що посвідчують особу, РНОКПП та інших документів, які мають бути додані залежно від конкретної ситуації;
- відповідність даних у документах інформації, зазначеній у направленні;
- повноту та читабельність електронних копій документів;
- наявність у медичних документах необхідних реквізитів;
- відповідність справи критеріям направлення;
- відповідність зазначеної форми оцінювання встановленим для неї критеріям.

Адміністратор повертає направлення та документи лікарю на доопрацювання, якщо:

- у внесеній інформації є помилки або до направлення не внесені всі необхідні відомості;
- відсутні необхідні документи, які мають бути додані до направлення відповідно до пунктів 21 і 22 Порядку проведення оцінювання повсякденного функціонування особи;
- електронні копії документів мають неналежну якість і з ними неможливо ознайомитися;
- направлення не відповідає встановленим критеріям направлення на оцінювання.

Якщо направлення та документи відповідають установленим вимогам, адміністратор приймає справу до розгляду. Він також визначає обсяг медичної документації та кількість часових інтервалів, необхідних експертній команді для розгляду справи - на цю кількість стандартних часових інтервалів буде орієнтуватись електронна система для пошуку найближчого доступного часу для розгляду у однієї з команд закладу. Адміністратор підписує справу електронним підписом, після чого система ставить справу в електронну чергу.

Після постановки справи в чергу людина отримує інформацію про:

- дату;
- час;
- адресу проведення оцінювання;
- форму оцінювання.

Якщо в направленні зазначена електронна адреса, повідомлення надходить на неї. Якщо електронної адреси немає, інформацію надсилають рекомендованим листом на адресу, зазначену в направленні. Лікар, який сформував направлення, також отримує інформацію про запланований розгляд у своєму електронному кабінеті.

У разі потреби уточнити стан справи можна звернутися до адміністратора закладу охорони здоров’я, в якому проводитиметься оцінювання. Контакти адміністраторів розміщені на другій сторінці дашборду МОЗ.

Підготовка до оцінювання

Медичні вироби та технічні (допоміжні) засоби реабілітації

Ще на етапі направлення або після його відправки, потрібно обговорити з лікуючим лікарем які повсякденні дії вам важко виконувати, щоб визначити які технічні (допоміжні) засоби та медичні вироби можуть покращити щоденний досвід людини.

Частину таких засобів можуть закуповувати за державний кошт або компенсувати їх вартість (Мінсоцполітики). Ті, які не підпадають, можна або придбати самостійно, або звернутись до благодійних фондів підтримки осіб з обмеженнями життєдіяльності. Ознайомитись з повним переліком допоміжних засобів можна у додатку 1 до постанови Кабінету Міністрів України № 321 від 5 квітня 2012 року.

Допоміжні засоби реабілітації поділяються на шість основних груп:

- **протезно-ортопедичні вироби** — протези верхніх і нижніх кінцівок, ортези, протези молочної залози, ортопедичне взуття;
- **спеціальні засоби для самообслуговування та догляду** — протипролежневі подушки, крісла-стільці, сидіння для ванни й душу, туалетні опори;
- **допоміжні засоби для особистої рухомості, переміщення та підйому** — палиці, милиці, ходунки, підйомники;
- **засоби для пересування** — різні види крісел колісних, електроскутери, триколісні велосипеди;
- **меблі та оснащення** — ліжка з механічним або електричним приводом, протипролежневі матраци, стійки-вертикалізатори, поручні;
- **спеціальні засоби для орієнтування, спілкування та обміну інформацією** (для осіб зі значними порушеннями зору чи слуху)— диктофони, годинники, мобільні телефони, планшети, аудіоплеєри, світлові та вібросигналізатори.

Конкретний перелік засобів, якими може бути забезпечена людина, залежить від визначених медичних показань і категорії, до якої вона належить.

> Важливо під час оцінювання **повідомити експертній команді, у яких саме повсякденних діях виникають труднощі** та яка допомога або засіб для цього потрібні. Варто описати не лише назву бажаного засобу, а й те, яку проблему він має допомогти вирішити: наприклад, труднощі з пересуванням, самообслуговуванням, підтриманням положення тіла, орієнтуванням або спілкуванням.

Водночас отримати ДЗР у визначених законодавством випадках можна і без встановлення інвалідності. Допоміжні засоби можна отримати за документальним призначенням від:

- **мультидисциплінарної реабілітаційної команди (МДРК) закладу охорони здоров’я**, де особа проходила лікування чи реабілітацію - для будь-якої категорії осіб, яким держава забезпечує ДЗР, заповнюється паперовий документ «Висновок про необхідність забезпечення особи з обмеженнями повсякденного функціонування допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації)»;
- **лікарсько-консультативної комісії (ЛКК) закладу охорони здоров’я**, особливо для дітей з інвалідністю та у разі термінового зміни стану здоров’я повнолітньої особи з інвалідністю (ІПР при цьому не оновлюється автоматично) - для будь-якої категорії осіб, яким держава забезпечує ДЗР, заповнюється паперовий документ «Висновок..»;
- **військово-лікарської комісії (ВЛК, МВЛК, ЛЕК)**, також заповнюється паперовий документ «Висновок..».

Документи

На оцінювання потрібно обов’язково взяти **документ, що посвідчує особу**. Команда мусить ідентифікувати пацієнта перед початком оцінювання та перевірити правильність написання персональних даних. Це важливо для якісного обміну даними з іншими державними органами, до яких буде звертатись людина.

Основні медичні документи вже мають бути долучені до електронної справи під час формування направлення. Водночас, в умовах війни і перебоїв, рекомендуємо взяти на засідання паперові примірники медичних документів (ті, які вам доступні). Важливо взяти оригінали документів, якщо після направлення у вас з’явилися **нові або оновлені медичні документи**, які стосуються вашого стану та можуть бути важливими для оцінювання – їх треба надати експертній команді **до ухвалення рішення.**

Якщо під час оцінювання бере участь уповноважений представник, він також має мати документи, що посвідчують його особу та підтверджують повноваження.

Участь уповноваженого представника

Родич, близька людина або особа, яка супроводжує людину до закладу, не стає уповноваженим представником автоматично. Наприклад, якщо повнолітню дієздатну людину супроводжує мама, син, донька, чоловік чи дружина, сам факт родинних відносин не дає їм права бути присутніми під час оцінювання. Для участі в засіданні мають бути оформлена заява (можна на місці, перед оцінюванням) для підтверджені повноваження представника.

Уповноваженим представником може бути визначена пацієнтом людина, в тому числі:

- **адвокат** — його повноваження підтверджуються документами, передбаченими законодавством про адвокатуру та правничу допомогу;
- **залучений лікар, фахівець з реабілітації у сфері охорони здоров’я, соціальний працівник або фахівець із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб** — у такому разі в заяві зазначають дані відповідного фахівця та додають документ, що підтверджує його кваліфікацію або перебування на відповідній посаді
- **законний представник** — наприклад, опікун або інша особа, повноваження якої підтверджені відповідним документом;
- **представник за довіреністю** — для цього потрібна довіреність, оформлена відповідно до вимог цивільного законодавства.

Як проходить оцінювання

Доступ до справи та документів експертна команда отримує лише в день оцінювання. ДО цього експертна команда не знає кого саме буде оцінювати. Тож, лікарі команди ознайомлюються з медичними й іншими документами в день оцінювання.

Під час оцінювання експертна команда аналізує направлення і коментарі лікуючого лікаря, медичну документацію та визначає, як стан здоров’я людини впливає на її повсякденне функціонування.

Оцінювання повсякденного функціонування - це не просто прийом в лікаря. Його мета — не повторно встановити діагноз або призначити лікування, а оцінити, як захворювання, травма чи інший стан здоров’я впливають на здатність людини виконувати повсякденні дії.

Експертна команда враховує:

- медичні документи та результати обстежень - конкретні зафіксовані показники та висновки;
- результати огляду, спостереження, функціональних тестів або шкал — якщо їх застосування потрібне в конкретному випадку,
- інформацію, яку людина або її представник повідомляє під час оцінювання;
- те, як людина виконує повсякденні дії та наскільки для цього потрібні допоміжні засоби або допомога інших людей;

Усі оцінювання записуються закладом охорони здоров’я на **аудіозапис в обов’язковому порядку.**

Під час оцінювання важливо не лише назвати діагноз або описати симптоми, а й пояснити, **як саме стан здоров’я впливає на повсякденне життя, які Т(Д)ЗР та медичні вироби потребуєте на регулярній основі.** Варто розповісти, які дії стали складнішими або неможливими, у яких ситуаціях виникають труднощі, чи потрібна допомога іншої людини або допоміжні засоби та як часто такі труднощі виникають. Наприклад, замість загального «мені важко ходити» корисно уточнити, яку відстань ви можете пройти, чи потрібні зупинки, допомога іншої людини або допоміжний засіб, які дії через це стали складними у повсякденному житті.

Під час оцінювання враховуються всі захворювання і стани, які впливають на функціонування людини, а не лише основний діагноз, за яким було визначено профіль експертної команди.

Для прийняття рішення, лікарі команди мають порадитись, тому вони можуть попросити тимчасово вийти з кабінету пацієнта та його/її представника. Після цього їх повторно запрошують для видачі рішення команди та відповідей на питання. Рішення може бути роздруковане лише після фіксації в електронній системі думок кожного члена команди та підписання рішення кожним членом експертної команди.

Терміни розгляду справи

Розгляд справи має бути проведений **не пізніше ніж протягом 30 календарних днів** з дня прийняття закладом охорони здоров’я електронного направлення до розгляду.

Цей строк може бути перевищений у передбачених випадках:

Якщо людина не з’явилася на оцінювання

Якщо людина **вперше не з’явилася** у визначені дату, час і місце проведення оцінювання, оцінювання переноситься на інший час у порядку загальної черговості.

Якщо людина **повторно не з’явилася**, адміністратор повертає направлення та документи лікуючому лікарю із зазначенням причини. Людина отримує повідомлення про відмову в проведенні оцінювання у зв’язку з повторною неявкою.

Якщо виявлено конфлікт інтересів

Якщо під час розгляду справи член експертної команди виявив у себе конфлікт інтересів щодо людини, оцінювання якої проводиться, він має негайно повідомити про це адміністратору та зафіксувати конфлікт інтересів у протоколі.

Якщо виникли надзвичайні або невідворотні обставини

Розгляд справи може не відбутися або не бути завершений у запланований строк через надзвичайні та невідворотні обставини, які об’єктивно унеможливлюють проведення оцінювання, наприклад через безпекову ситуацію.

Якщо потрібне додаткове медичне обстеження

Якщо інформації у справі недостатньо для прийняття обґрунтованого рішення, експертна команда може направити людину на додаткове медичне обстеження.

На додаткове обстеження людину можна направити **один раз**. Повторне направлення допускається, якщо за результатами першого обстеження виявлено нові стани, діагнози або порушення структури чи функцій організму, яких не було зазначено в медичній документації та які потребують додаткового уточнення.

Експертна команда визначає перелік необхідних обстежень та формує електронне направлення на них в електронній системі охорони здоров’я (ЕСОЗ). У направленні мають бути визначені обстеження, необхідні для уточнення інформації, якої бракує команді для прийняття рішення.

Додаткове обстеження можна пройти у закладі охорони здоров’я, який проводить відповідні дослідження. **Інформація про проведене обстеження та його результати має бути внесена до ЕСОЗ**. Після проходження обстеження потрібно повідомити адміністратора закладу, у якому проводиться оцінювання, про наявність результатів. Адміністратор перевіряє їх наявність у ЕСОЗ та забезпечує долучення результатів до справи.

На час очікування результатів додаткового медичного обстеження розгляд справи зупиняється, а рішення не ухвалюється.

Результати додаткового медичного обстеження мають бути подані експертній команді не пізніше ніж протягом 60 календарних днів з моменту направлення на додаткове медичне обстеження. Після отримання результатів розгляд справи поновлюється. Він має бути завершений не пізніше ніж протягом 30 календарних днів після завершення додаткового обстеження.

Якщо під час повторного оцінювання потрібні матеріали попередньої справи

Під час повторного оцінювання експертна команда може зробити запит на отримання справи медико-соціальної експертизи або отримати доступ до результатів попередніх оцінювань, які містяться в електронній системі.

Права людини під час оцінювання

Під час оцінювання людина має право брати активну участь у розгляді своєї справи та отримувати інформацію про процедуру і прийняте рішення.

Зокрема, ви маєте право:

- **повідомляти експертній команді інформацію про свій стан здоров’я** та те, як він впливає на повсякденне функціонування;
- **надавати нові або оновлені медичні документи**, які стосуються справи, до моменту ухвалення рішення;
- **брати участь в оцінюванні разом з уповноваженим представником** — за умови належного підтвердження його повноважень;
- **ставити запитання експертній команді та отримувати роз’яснення** щодо процедури оцінювання, ухваленого рішення та подальших дій;
- **здійснювати власну аудіо- або відеофіксацію оцінювання**. Для цього до початку оцінювання потрібно подати відповідну заяву адміністратору закладу охорони здоров’я;
- **фотографувати документи**, які формуються експертною командою під час оцінювання;
- **отримати документи за результатами оцінювання в паперовій формі,** зокрема витяг із рішення та, у разі встановлення інвалідності, рекомендації, що є медичною частиною ІПР;
- **оскаржити рішення експертної команди,** якщо ви з ним не погоджуєтеся.

З 1 січня 2026 року під час очного оцінювання, оцінювання за місцем перебування або лікування та оцінювання з використанням телемедицини експертна команда також здійснює обов’язкову аудіофіксацію розгляду справи. Після оцінювання людина може звернутися до закладу охорони здоров’я та отримати копію цього аудіозапису.

Рішення та документи за результатами оцінювання

Після завершення оцінювання експертна команда ухвалює рішення відповідно до мети зазначеної у направленні.

Залежно від мети направлення експертна команда може прийняти рішення щодо встановлення, невстановлення або визначення:

- ступеня обмеження життєдіяльності людини;
- потреби у продовженні тимчасової непрацездатності;
- інвалідності, причини та часу її настання;
- ступеня втрати професійної працездатності у відсотках, причини та часу її настання, а також періоду, на який його встановлено;
- наявності медичних показань для забезпечення автомобілем і протипоказань до керування ним;
- потреби у постійному сторонньому догляді (за чіткими критеріями з Постанови КМУ №1338);
- потреби в соціальній, психолого-педагогічній, професійній, трудовій та/або фізкультурно-спортивній реабілітації;
- обсягу та видів необхідних допоміжних засобів реабілітації та/або медичних виробів;
- потреби в реабілітаційній допомозі у сфері охорони здоров’я;
- ступеня стійкого обмеження життєдіяльності для направлення до стаціонарних відділень центрів соціального обслуговування;
- причинного зв’язку смерті особи з інвалідністю або особи, якій було визначено ступінь втрати професійної працездатності, у випадках, передбачених законодавством.

Рекомендації та індивідуальна програма реабілітації

Якщо людині встановлено інвалідність, експертна команда формує рекомендації у зв’язку з прийнятим рішенням, які є медичною частиною індивідуальної програми реабілітації (ІПР) особи з інвалідністю.

У медичній частині ІПР можуть бути визначені потреби в реабілітаційній допомозі у сфері охорони здоров’я, допоміжних засобах реабілітації, медичних виробах, а також зазначена потреба в отриманні підтримки в інших сферах.

ІПР також може містити частини, що формуються за результатами оцінювання потреб людини у соціальній та освітній сферах, сфері зайнятості та сфері фізичної культури і спорту. Їх формують відповідні фахівці та установи у своїх сферах. Експертна команда під час оцінювання може визначити потребу людини у зверненні до цих сфер.

Строк чинності індивідуальної програми реабілітації відповідає строку, на який встановлено інвалідність. Якщо інвалідність встановлена без зазначення строку повторного оцінювання, ІПР може бути переглянута за бажанням людини.

Як отримати документи за результатами оцінювання

Після ухвалення рішення людина отримує **витяг із рішення експертної команди**, а якщо встановлено інвалідність — також **рекомендації, які є медичною частиною індивідуальної програми реабілітації (ІПР).**

Якщо в направленні зазначена електронна адреса, ці документи автоматично надсилаються на неї. Якщо електронної адреси немає, документи надсилаються рекомендованим листом з повідомленням на адресу, зазначену в направленні.

Також людина може отримати документи в паперовій формі:

- **безпосередньо після оцінювання** — отримати роздрукований примірник витягу з рішення та, у разі встановлення інвалідності, рекомендацій від експертної команди;
- **у лікуючого лікаря**, який направив на оцінювання, — документи за результатами оцінювання доступні йому в електронній системі;
- **в адміністратора закладу охорони здоров’я**, у якому проводилося оцінювання, — за потреби отримати паперові примірники документів.

Що робити після отримання рішення

Обмін даними

Після ухвалення рішення дані з електронної системи оцінювання повсякденного функціонування передаються до Єдиної інформаційної системи соціальної сфери (ЄІССС).

Подальші дії після отримання рішення

Після отримання витягу з рішення експертної команди процес реалізації прав починається із самостійного звернення людини до відповідних установ залежно від її потреб. Передача даних між державними системами не означає автоматичного призначення всіх виплат, послуг або іншої підтримки.

Зокрема, людина може звернутися:

- **до територіального відділення Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю** — для отримання допоміжних засобів реабілітації (ДЗР);
- **до територіального центру комплектування та соціальної підтримки (ТЦК та СП)** — для оформлення відстрочки від мобілізації, за наявності підстав;
- **до Пенсійного фонду України (ПФУ)** — для призначення або продовження пенсії, державної допомоги особам з інвалідністю з дитинства, а також соціальних виплат і пільг, пов’язаних із доглядом за особою з інвалідністю.

Подальші дії залежать від того, які потреби визначені за результатами оцінювання та які права людина планує реалізувати.

Якщо ви не погоджуєтеся з рішенням

Скаргу до Центру доцільно подавати, якщо:

- є обґрунтовані сумніви щодо правильності висновку експертної команди;
- порушені вимоги до процедури проведення оцінювання.

Скаргу потрібно подати протягом **40 календарних днів** з моменту отримання витягу з рішення експертної команди, яке ви плануєте оскаржити. Скаргу можна подати одним із трьох способів:

- поштою: 49005, м. Дніпро, пров. Феодосія Макаревського, 1-А;
- особисто до канцелярії Центру в Дніпрі;
- через лікуючого лікаря в електронній системі.

Що має містити скарга (обов’язкові дані):

- прізвище, ім’я, по батькові (за наявності) скаржника;
- дату народження скаржника;
- РНОКПП або серію та/або номер паспорта скаржника;
- адресу проживання або перебування скаржника;
- контактні дані: телефон, електронну адресу;
- відомості про уповноваженого представника скаржника (за наявності);
- дату прийняття та номер рішення експертної команди, що оскаржується;
- типи питань, яких стосується скарга;
- чітко сформульовані вимоги скаржника та їх обґрунтування;
- бажану форму розгляду скарги;
- дату складання скарги.

До скарги можна додати копію рішення, яке оскаржується.

У разі пропущення 40-денного строку, ви можете подати **клопотання про поновлення строку**, якщо причина є поважною (відрядження, хвороба, служба). До клопотання додаються документи, що це підтверджують (лікарняний лист, наказ про направлення у відрядження, тощо). Центр розглядає клопотання протягом **5 робочих днів** і повідомляє про своє рішення. У разі позитивного рішення, скаргу потрібно подати протягом **10 робочих днів** із моменту отримання повідомлення.

Як проходить розгляд скарги

Після отримання скарги Центр оцінювання функціонального стану формує експертну команду з лікарів Центру, які далі аналізують скаргу та справу людини рівно в тому обсязі, який був доступний команді. Команди формуються відповідно до профілю медичних станів конкретної справи. Лікар, який направив людину на оцінювання, **не може бути залучений до її справи.**

Скарга може бути розглянута у таких форматах:

- **Очно** — із запрошенням людини або її представника до Центру оцінювання;
- **Заочно** — якщо всі наявні документи достатні для ухвалення рішення;
- **З використанням телемедицини** — коли можливо провести дистанційний розгляд з використанням цифрових технологій..

Бажану форму розгляду можна вказати у скарзі. Остаточне рішення про формат ухвалює Центр, зважаючи на обсяг інформації у справі та визначені законодавсвтом критерії.

Під час аналізу медичної справи експертна команда Центру оцінювання може ухвалити рішення про необхідність проведення додаткового медичного обстеження. Таке обстеження є обов’язковою умовою для продовження розгляду скарги. У такому разі Центр визначає чіткий перелік необхідних обстежень та організовує направлення людини на їх проведення.

Після завершення розгляду скарги експертна команда Центру оцінювання функціонального стану особи ухвалює одне з таких рішень:

- підтвердження попереднього рішення;
- скасування попереднього рішення;
- приймається нове рішення експертною командою Центру, яке замінює попереднє.

Кінцеве рішення підписується всіма членами експертної команди, що брали участь у розгляді справи.

Особливі випадки

Для окремих категорій людей загальний маршрут оцінювання має додаткові особливості. Нижче — випадки, для яких важливо врахувати окремі правила.

Якщо людина перебуває за кордоном

Громадяни України, які тимчасово або постійно перебувають за кордоном, можуть пройти оцінювання повсякденного функціонування або дистанційно, або очно за загальною процедурою.

За загальною процедурою людина надає лікуючому лікарю в Україні медичні документи, видані у країні перебування. Якщо документи складені іноземною мовою, до них додається переклад українською мовою, засвідчений у встановленому порядку. Документи мають містити інформацію не лише про діагноз, а й про функціональні порушення та їхній вплив на повсякденне життя. Після опрацювання документів лікуючий лікар в Україні формує електронне направлення на оцінювання.

Для людей, які перебувають за кордоном, може застосовуватися оцінювання з використанням **телемедицини. Заочний** розгляд проводиться у випадках, передбачених встановленими критеріями.

Окремий порядок діє для людей, які перебувають у країнах, з якими Україна має **міжнародні договори** у сфері соціального забезпечення, та планують отримувати відповідні виплати у країні проживання. Така процедура передбачає обмін спеціальними медичними формулярами між компетентним органом країни перебування та Україною. Наразі відповідні договори діють із Болгарією, Естонією, Іспанією, Латвією, Литвою, Польщею, Португалією, Словаччиною та Чехією.

Медичні документи, видані на території російської федерації або республіки білорусь, для проведення оцінювання не приймаються.

Докладніше про підготовку документів і різні маршрути оцінювання для людей за кордоном — у матеріалі МОЗ. Переглянути матеріал МОЗ

Іноземці та особи без громадянства

Іноземці та особи без громадянства, які проживають в Україні на законних підставах, також можуть проходити оцінювання повсякденного функціонування. Для них застосовується загальний порядок оцінювання.

Перед формуванням направлення лікар перевіряє документи, які підтверджують законність перебування або проживання людини в Україні. Це може бути, зокрема, посвідка на постійне або тимчасове проживання, посвідчення біженця чи документ про надання додаткового або тимчасового захисту.

Для іноземців та осіб без громадянства, які уклали контракт про проходження військової служби у визначених законодавством військових формуваннях України, законність тимчасового проживання може підтверджуватися військово-обліковим документом.

Докладніше — у матеріалі МОЗ про проходження оцінювання іноземцями та особами без громадянства. Переглянути матеріал МОЗ

Якщо інвалідність встановлена без строку повторного оцінювання

Якщо інвалідність встановлена без зазначення строку повторного оцінювання, людині не потрібно періодично проходити повторне оцінювання лише для підтвердження інвалідності.

Рекомендації, які є медичною частиною ІПР, у такому разі діють без визначеного строку. Водночас безстрокове встановлення інвалідності не означає, що ІПР не можна змінити. Якщо стан здоров’я або потреби людини змінилися, вона може звернутися до лікуючого лікаря для формування направлення з метою оновлення ІПР.

Якщо дитині з інвалідністю виповнюється 18 років

Після досягнення 18 років статус «дитина з інвалідністю» не замінюється автоматично на відповідну групу інвалідності для повнолітньої людини. Для встановлення інвалідності після досягнення повноліття проводиться оцінювання повсякденного функціонування експертною командою.

Дитину з інвалідністю можна направити на оцінювання **не раніше ніж за два місяці до досягнення 18-річного віку**. Електронне направлення формує лікуючий лікар. Це дає змогу завчасно підготувати справу та забезпечити безперервність установленої інвалідності й пов’язаних із нею прав.

Якщо потрібно встановити причину інвалідності **«інвалідність з дитинства»**, до справи важливо додати медичні документи, які підтверджують наявність відповідного захворювання або травми у віці до 18 років. Якщо таку причину встановлено, датою встановлення інвалідності є дата направлення на оцінювання, але не раніше дня досягнення людиною 18 років.

Якщо дитина з інвалідністю отримувала державну соціальну допомогу і після досягнення 18 років її визнано особою з інвалідністю з дитинства, виплата допомоги продовжується у новому розмірі за заявою самої людини, а якщо її визнано недієздатною — за заявою опікуна.